

بررسی موانع بازدارنده توسعه گردشگری ورزشی استان کردستان

فاتح فرازبانی^{۱*}، مرتضی رضایی صوفی^۲، احسان اله حسنی^۳

تاریخ پذیرش: ۹۴/۰۹/۰۷

تاریخ دریافت: ۹۲/۱۲/۱۳

چکیده

هدف: هدف از این پژوهش، بررسی موانع بازدارنده (مدیریتی-فرهنگی-ساختاری) توسعه گردشگری ورزشی استان کردستان بود.

روش‌شناسی: پژوهش از نوع توصیفی-مقایسه‌ای بود که به شکل میدانی انجام شد. جامعه آماری شامل سه گروه کارشناسان ورزشی استان کردستان، کارشناسان آژانس‌های مسافرتی فعال در زمینه تورگردانی استان و کارشناسان سازمان میراث فرهنگی و گردشگری استان بود، نمونه آماری برابر با جامعه و ۷۴ نفر بود، جهت جمع‌آوری اطلاعات از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد. روایی صوری و محتوایی پرسشنامه به تائید ۱۵ نفر از متخصصان رسید. پایایی پرسشنامه در یک آزمون مقدماتی با ۳۰ آزمودنی با روش آلفای کرونباخ ($\alpha=0/86$) محاسبه شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها، از آمار توصیفی و در بخش آمار استنباطی، از آزمون‌های فریدمن، کروسکال والیس و یومن ویتنی استفاده شد.

یافته‌ها: فقدان برنامه‌ریزی صحیح، در اولویت اول مشکلات مدیریتی قرار داشت. سیستم اطلاع‌رسانی و روابط عمومی ضعیف با گردشگران در اولویت اول مشکلات فرهنگی قرار داشت. ضعف سیستم حمل‌ونقل جزو اولویت اول مشکلات ساختاری بود.

نتیجه‌گیری: با توجه به اینکه استان کردستان جزء مناطق محروم کشور می‌باشد نتایج بدست آمده دور از انتظار نبوده و لزوم برنامه‌ریزی برای توسعه زیرساخت‌ها و فرهنگ‌سازی لازم و درنهایت فراهم‌سازی بستر لازم برای توسعه گردشگری ورزشی را آشکار می‌سازد.

واژه‌های کلیدی: گردشگری، گردشگری ورزشی، مشکلات مدیریتی

۱. مربی گروه مدیریت ورزشی دانشگاه پیام نور

۲. دانشیار گروه مدیریت ورزشی دانشگاه پیام نور

۳. کارشناس ارشد تربیت‌بدنی آموزش و پرورش

* نشانی الکترونیک نویسندهٔ مسئول: Farazfateh2002@yahoo.com

مقدمه

داشتن هزاران نوع جاذبه توریستی و تاریخی، زلزله پتانسیل‌های لازم جهت راه‌اندازی فعالیت‌های مختلف ورزشی نیز در سطح بسیار مطلوبی قرار دارد. به‌نحوی که متأثر از شرایط متنوع اقلیمی، توانایی راه‌اندازی و ایجاد سازه‌های مجهز ورزشی در استان را دارد. با توجه به اهمیت و ضرورت گردشگری ورزشی، نگاهی ویژه به این بخش برای پیشبرد اهداف اقتصادی در ورزش و تغییر نگرش گردشگران ورزشی، امری ضروری به نظر می‌رسد.

در گذشته با گردشگری و ورزش به‌عنوان دو حوزه جداگانه برخورد می‌شد، اما امروزه ارتباط این دو حوزه به‌خوبی درک شده است. ورزش و گردشگری اهداف مشترکی دارند: ساختن پل‌های تفاهم میان فرهنگ‌های متفاوت، شیوه زندگی و سنت‌ها، افزایش صلح و دوستی میان ملت‌ها، برانگیختن و تشویق افراد به فعالیت‌های سرگرم‌کننده و شاداب برای رهایی از فشارهای روزمره زندگی. گردشگری و ورزش چه به‌صورت حرفه‌ای و چه به‌صورت غیرحرفه‌ای و تفریحی، مسافرت‌های قابل‌توجهی را به نقاط مختلف جهان دربرمی‌گیرد. برای تداوم رشد اقتصادی، ایجاد اشتغال و درآمدزایی باید ورزش و گردشگری همراه باهم حرکت کنند (فرانگیلی^۴، ۲۰۰۴؛ کیم^۵ و همکاران، ۲۰۱۵).

از طرف دیگر ورزش در جهان امروز، از مقوله یک نوع فعالیت دسته‌جمعی و تفریح و سرگرمی فراتر رفته و مفهوم و حوزه وسیع و پیچیده‌ای به خود گرفته است، نگاه به ورزش نگاهی علمی

گردشگری امروزه در چارچوب طرح‌های آمایشی اعم از ملی - منطقه‌ای و محلی به‌عنوان یکی از ابزارها و مؤلفه‌های مهم توسعه و محرومیت‌زدایی به شمار می‌رود. گردشگری که یکی از مهم‌ترین عوامل عمران ناحیه‌ای است، فعالیت‌های ارزآور و متعادل‌کننده است که موجب توسعه اقتصادی و اجتماعی در سطح منطقه‌ای شده و توزیع عادلانه درآمد و همچنین سطح اشتغال را به دنبال دارد (شکوئی، ۱۳۷۵: ۲۳). امروزه ورزش نیز یکی از صنایع بزرگ و مهم در دنیاست و افراد بسیاری در سراسر جهان در آن اشتغال دارند. همچنین ورزش یکی از متداول‌ترین عوامل ایجاد انگیزه برای گردشگران است و (گردشگری ورزشی^۱) صنعتی است که از ترکیب دو صنعت گردشگری^۲ و صنعت ورزش^۳ پدید آمده است. به‌عبارت‌دیگر، ورزش یکی از فعالیت‌های مهم گردشگران در حین گردشگری است و گردشگری و مسافرت نیز با انواع مختلف ورزش همراه است (هنرور، ۱۳۸۳: ۳۶). با توجه به اهمیت و اعتبار این دو مقوله (گردشگری و ورزش) دست‌اندار کاران و مسئولین بخش ورزش و گردشگری برای رسیدن به اهداف (اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، و سیاسی) خود متوسل به گردشگری ورزشی شده‌اند. ورزش به‌عنوان پدیده‌ای که با رقابت و فعالیت سروکار دارد و گردشگری به‌عنوان تجربه‌ای شاد و سرگرم‌کننده دو سیستم ویژه‌ای هستند که رابطه تنگاتنگی با یکدیگر دارند (افصح حسینی، ۱۳۸۵: ۱۲). در این میان استان کردستان با

1-Sport Tourism

2- Tourism

3- Sport

4- Frangllini

5- Kim et al.

نشان داد که ۴ عامل زیرساختی، فرهنگی، برنامه‌ریزی و مدیریتی و همچنین اطلاع‌رسانی و تبلیغاتی در مجموع ۶۳/۱۷ درصد از واریانس را تبیین می‌کنند.

میرزاده (۱۳۹۳) در پژوهشی با عنوان تحلیل عوامل مؤثر و موانع موجود بر توسعه گردشگری ورزشی استان خراسان بیان کردند که کلیه موانع و محدودیت‌ها شامل کمبود عوامل نیروی متخصص، تبلیغات و اطلاع‌رسانی، دانش کافی نزد سازمان‌های مرتبط، حمایت‌های دولتی و امکانات رفاهی بر توسعه صنعت گردشگری ورزشی استان خراسان رضوی به‌طور معنی‌داری تأثیر دارند. با توجه به نتایج تحقیق، ضروری است که بهبود نقاط قوت و رفع نقاط ضعف این صنعت به‌ویژه بهبود شرایط فعلی استان از نظر کمبود کمی و کیفی اماکن ورزشی مورد توجه خاص قرار گیرند. در این راه توجه به ورزش‌های بومی می‌تواند در جلب گردشگران اهمیت زیادی داشته باشد. هادسون و همکاران^۴ (۲۰۱۰) به بررسی موانع بازدارنده گردشگری ورزشی با رویکرد فرهنگی پرداختند. نتایج تحقیق منتهی به ارائه مدلی از موانع بازدارنده توسعه گردشگری ورزشی انجامید، در این مدل عواملی ساختاری و فرهنگی بیشترین تأثیر را در بازدارندگی توسعه گردشگری ورزشی داشتند. هینچ و همکاران^۵ (۲۰۰۵) موانعی مانند مسافت طولانی، موانع فیزیکی و غیره مهم‌ترین شاخصه‌های آن برمی‌شمارند. پژوهش نشان داد که مدلی مشابه بین موانع توسعه گردشگری ورزشی و اوقات فراغت وجود دارد که به لحاظ

شده و ورزش به‌عنوان یکی از اثرگذارترین پدیده‌ها در اوضاع اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی جوامع تبدیل شده است (خسروی، ۱۳۸۵: ۵۴). هال^۱ (۱۹۹۲) دو دسته از گردشگران ورزشی را معرفی کرده است که عبارت از تماشاگران ورزشی^۲ و مشارکت‌کنندگان ورزشی^۳ می‌باشند. تماشاگران ورزشی آن دسته از افرادی هستند که علاقه‌مند به تماشای رویدادهای ورزشی از قبیل مسابقات المپیک، جام جهانی و مسابقات بین‌المللی هستند. مشارکت‌کنندگان ورزشی عاشقان ورزش هستند که علاقه‌مند هستند خود به ورزش بپردازند. آن‌ها تمایل دارند که در ورزش‌هایی که بیشتر جنبه غیررقابتی دارند مشارکت فعال داشته باشند و حتی خود مقدمات آن را فراهم آورند تا از فواید ورزش در ابعاد تندرستی، اجتماعی و روانی بهره گیرند.

موانع متعددی در عدم توسعه گردشگری ورزشی نقش دارند که ارتباط و تعامل بین آن‌ها سبب عدم توسعه گردشگری ورزشی می‌شوند. میرزایی کالار و همکاران (۱۳۹۲) در پژوهشی با عنوان عوامل بازدارنده و سوق‌دهنده گردشگری ورزشی نشان دادند مشکلات مالی از مهم‌ترین عوامل بازمانده گردشگری ورزشی هستند، شناسایی انگیزه گردشگران و اطلاع‌رسانی دقیق در مورد جاذبه‌های ورزشی، حل مشکلات مالی، مشکلات ایمنی و سلامتی به‌عنوان راهکارهای رفع این موانع پیشنهاد شده‌اند. لطیفی، نادری و زلیخایی (۱۳۹۲) به بررسی موانع توسعه گردشگری در استان همدان پرداختند، نتایج

1-Hall

2- Sport spectators

3-Sport participants

4- Hudson et al.

5- Hinch et al.

و پیشرفت اقتصادی و اجتماعی آن ناحیه گردیده است. در اکثر تحقیقات مرتبط با عوامل مؤثر بر حضور گردشگران توجه خاصی به عوامل جذب‌کننده و بازدارنده شده است و بسیاری از تحقیقات نشان داده‌اند که بازدارنده‌ها و موانع موجود بر سر راه گردشگران، نظیر ادراک گردشگران از محدودیت‌ها، بر تمایل آن‌ها به مسافرت و حضور آن‌ها در یک رویداد تأثیر گذار است (فلاحی، ۱۳۹۲؛ گیبسون^۱، ۲۰۰۵؛ چالپ^۲، ۲۰۰۶؛ یو ام ۱۹۹۲^۳؛ هادسون و همکاران، ۲۰۱۰).

در استان کردستان اهمیت اقتصادی صنعت گردشگری شناخته نشده و از سوی سیاست‌گذاران و مردم موردحمایت قرار نگرفته است، بنابراین شناخت و برنامه‌ریزی و توجه به قابلیت‌های توریسم آن می‌تواند باعث جذب طبیعت گردان و ارتقای سطح اقتصاد اجتماعات محلی با ایجاد اشتغال و درآمد مناسب گردیده و به توزیع متعادل درآمد در این استان کمک نماید. با توجه به محرومیت استان کردستان و درصد بالای بیکاری جوانان این ناحیه لازم است با استفاده از تمامی امکانات و قابلیت‌ها در جهت رفع محرومیت، ایجاد اشتغال و کسب درآمد از راه‌های مختلف اقدام شود با توجه به موارد ذکرشده در بالا و پی بردن به اهمیت و نقش بیش از پیش گردشگری و ورزش (گردشگری ورزشی) در ابعاد اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی یک کشور، رسیدن به توانایی لازم برای جذب هر چه بیشتر گردشگر ورزشی در ابعاد وسیع بسیار حائز اهمیت می‌باشد. لذا دست

کلی مشابه هستند. وید^۱ (۲۰۰۹) به فرا تحلیل مطالعات انجام‌شده در زمینه موانع توسعه گردشگری ورزشی پرداخت. نتایج حاکی از این بود که اغلب مدل‌های ارائه شد توسط تحقیق با در نظر گرفتن قسمت موانع دارای عواملی هستند که زیر فاکتورهای یکسان دارند، با توجه نمونه تحت مطالعه این زیر مقیاس باهم دیگر متفاوت هستند ولی به لحاظ کلی ساختار یکسان دارند از جمله این عوامل به عوامل فرهنگی، ساختاری، اقتصادی، بازاریابی و مدیریتی می‌توان اشاره کرد. برید چوسکی و گیبسون^۲ (۲۰۱۲) در مطالعه مروری به آراه مدلی مفهومی در مورد توسعه گردشگری ورزشی پرداختند که در این مدل عوامل تأثیر گذار بر توسعه گردشگری ورزشی در ۵ طبقه عوامل شامل عوامل مدیریتی، عوامل مالی و اقتصادی، عوامل سیاسی و امنیتی، عوامل زیرساختی و عوامل جغرافیایی دسته بندی شدند. ستروبل^۳ و همکاران (۲۰۱۵) در پژوهشی به مطالعه اثرات کوهنوردی و تأثیرات فرهنگی آن بر روی محیط زیست پرداختند، نتایج حاکی از این بود که سطح فرهنگ گردشگران و دستورالعمل‌های آموزشی توها می‌تواند عاملی در جهت ارتقای فرهنگ محیط زیست توسط گردشگری ورزشی (کوهنوردی) باشد.

گسترش صنعت گردشگری به‌عنوان صنعتی فرا بخشی که با حوزه‌های مختلفی نظیر کشاورزی، اقتصاد، فرهنگ، محیط‌زیست، و خدمات در تعامل است و تجربیات سایر مناطق جهان نشان داده است که توسعه آن در هر منطقه باعث رشد

1- weed

2- Berdychevsky& Gibson

3- strobl

1- Gibson

2- Chalip

6- UM

برای جمع‌آوری اطلاعات از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد، به دلیل نبود پرسشنامه استاندارد در این زمینه بامطالعه ادبیات موجود در زمینه گردشگری ورزشی و موانع بازدارنده در گردشگری ورزشی استان اقدام به طراحی پرسشنامه شد. روایی صوری و محتوایی پرسشنامه به تائید ۱۵ نفر از اساتید و متخصصان مرتبط رسید. پرسشنامه اولیه دارای ۲۶ سؤال مربوط به موانع بازدارنده بود به تعدادی از اساتید و کارشناسان تربیت‌بدنی و گردشگری داده شد که پس از بررسی نظرات آن‌ها، برای موانع بازدارنده گردشگری نیز ۲۰ سؤال مورد تائید قرار گرفت. بنابراین، پرسشنامه نهایی در قالب ۲۰ سؤال مربوط به موانع بازدارنده مورد تائید و اعتبار صوری پرسشنامه مورد تایید ۱۵ نفر از کارشناسان قرار گرفت. پایای پرسشنامه در یک آزمون مقدماتی با ۳۰ نفر شرکت‌کننده بر اساس آزمون آلفای کرونباخ $0/86$ به دست آمد. در نهایت برای تجزیه و تحلیل با توجه به نرمال نبودن توزیع داده‌ها از آزمون‌های تفاوت، از جمله آزمون فریدمن برای رتبه‌بندی داده‌ها و آزمون کروسکال والیس و آزمون U من ویتنی برای مقایسه گروه‌ها استفاده شد.

یافته‌های پژوهش

جدول ۱، اولویت‌بندی مشکلات گردشگری استان کردستان نشان می‌دهد. در مقیاس لیکرت میزان تأثیر مشکلات مختلف بر توسعه گردشگری استان کردستان در سطح متوسط به بالا بود و تفاوت بین آنها معنی‌دار نبود ($p > 0/05$). مقدار χ^2 دو $3/93$ و سطح معنی داری $0/14$ بود.

یافتن به این مهم، نیاز به شناخت در مورد عواملی که باعث جذب و یا دفع گردشگران می‌شود. بر این اساس در این تحقیق سعی شده به مطالعه، بررسی و شناسایی عواملی پرداخته شود که مانع از توسعه گردشگری ورزشی در استان کردستان می‌شوند. متغیرهای مدیریتی، مشکلات فرهنگی در گردشگری استان کردستان، مشکلات مربوط به زیرساخت‌ها، متغیرهایی هستند که در این پژوهش مورد مطالعه قرار می‌گیرند، این مشکلات عمده عواملی هستند که ممکن است مانع از جذب گردشگران ورزشی در استان کردستان شوند.

روش‌شناسی پژوهش

روش پژوهش حاضر از نوع تحقیقات توصیفی-مقایسه‌ای است که به شکل میدانی انجام شده است. سه گروه جامعه آماری این تحقیق را تشکیل می‌دهند نمونه آماری برابر با جامعه و $(N=74)$ ، شامل ۱- کارشناسان ورزشی هیئت‌های: کوهنوردی، قایقرانی، شنا، سوارکاری، تیراندازی، دومیدانی، ورزش‌های همگانی، اسکی و گلف استان کردستان (۴۲ نفر) ؛ ۲- کارشناسان آژانس‌های مسافرتی فعال در زمینه تور گردانی استان کردستان (۱۸ نفر) و ۳- کارشناسان سازمان گردشگری و میراث فرهنگی شاغل در استان کردستان (۱۴ نفر). دلیل انتخاب این کارشناسان توجه تجربه عملی و دانش تئوری آن‌ها در زمینه گردشگری و گردشگری ورزشی بود، در واقع آزمودنی‌ها مشکلات را لمس کرده و از نزدیک آن را تجربه کرده‌اند. به دلیل محدود بودن جامعه آماری نمونه‌گیری به صورت کل شمار انجام گرفت.

جدول ۱. اولویت بندی مشکلات گردشگری استان از سه گروه از کارشناسان

مشکلات گردشگری	میانگین	میانگین رتبه
مشکلات زیر ساختی	۴/۱۵	۲/۱۲
مشکلات مدیریتی	۳/۲۹	۲/۰۴
مشکلات فرهنگی	۴/۰۷	۱/۸۴

بازدارنده مدیریتی فرا روی توسعه گردشگری استان کردستان قرار داشت. رتبه‌ها و اولویت‌های مشاهده شده بنابر میزان خی دو ۶۰ در سطح ۱ درصد معنی دار بود ($p > 0.01$).

جدول ۲، اولویت بندی مربوط به موانع بازدارنده مدیریتی را نشان می دهد. از نگاه کارشناسان فقدان برنامه ریزی صحیح، دقیق و علمی با میانگین رتبه ی ۵/۱۷، در رتبه اول موانع

جدول ۲. اولویت بندی موانع بازدارنده مدیریتی فرا روی توسعه گردشگری ورزشی در استان کردستان

موانع بازدارنده مدیریتی	میانگین	میانگین رتبه
فقدان برنامه ریزی صحیح، دقیق و علمی برای توسعه گردشگری ورزشی در استان	۳،۴۷	۵،۱۷
تفاوت در سیاست گذاری‌ها، رویه‌ها و استراتژی روشن در مورد گردشگری ورزشی استان	۴،۱۵	۴،۴۴
وجود سازمان‌های موازی و نامشخص بودن حدود وظایف بخش‌های مسئول در این حوزه	۴،۶۸	۴
کمبود متخصصان و نیروی انسانی آموزش دیده در بخش گردشگری استان	۴،۲۱	۳،۸۴
مشکلات موجود در سرمایه گذاری (بخش دولتی و خصوصی) در بخش گردشگری ورزشی	۴،۴۵	۳،۷۵
عدم هماهنگی کافی بین سازمان‌ها و وزارتخانه‌های متصدی در گردشگری ورزشی	۴،۲۹	۳،۷۳
عدم کنترل و نظارت بر فعالیتهای واحدهای گردشگری و گردشگری ورزشی	۳،۷۸	۳

جدول سیستم اطلاع رسانی ناقص و روابط عمومی ضعیف با گردشگران با میانگین رتبه‌ی ۵/۲۵ در اولویت اول موانع بازدارنده فرهنگی قرار داشت. این نتایج بنابر میزان خی دو ۹۴/۲ در سطح ۱ درصد خطا معنی دار بود.

جدول ۳، اولویت بندی موانع بازدارنده فرهنگی مانع توسعه گردشگری استان کردستان از دیدگاه پاسخگویان را نشان می دهد. بر طبق این

جدول ۳. اولویت‌بندی موانع بازدارنده فرهنگی فرا روی توسعه گردشگری ورزشی در استان کردستان

میانگین رتبه	میانگین	موانع بازدارنده فرهنگی
۵,۲۵	۳,۸۹	سیستم اطلاع رسانی ناقص و روابط عمومی ضعیف با گردشگران
۵	۳,۹۰	آشنایی کم و ناکافی گردشگران ورزشی در مورد جاذبه‌های طبیعی و منابع موجود در کردستان
۴,۵	۳,۵۰	کمبود اطلاعات در مورد نیازها و خواسته‌های گردشگران
۳,۸۸	۳,۴۵	دیدگاه منفی و تلقی نادرست به گردشگران خارجی در داخل کشور
۳,۲۵	۳,۳۵	وجود دیدگاه منفی و تبلیغات سوء در مورد کردستان
۳,۱۸	۲,۴۰	برخورد نامناسب با گردشگران و فقدان امنیت در برخی از مناطق استان کردستان برای گردشگران
۲,۸۸	۲,۵۴	محدودیت‌های اعتقادی و فرهنگی در استان کردستان و عدم انطباق آن با فرهنگ گردشگران

جدول ۴، اولویت‌بندی موانع بازدارنده ساختاری مؤثر بر توسعه گردشگری استان کردستان را نشان می‌دهد. نتایج بیانگر این بود که "ضعف سیستم حمل‌ونقل (زمینی، هوایی، ریلی)" با میانگین رتبه‌ی ۴ از نگاه پاسخگویان در اولویت

اول موانع ساختاری می‌باشد، رتبه‌ها و اولویت‌های مشاهده‌شده بنابر میزان خی دو ۳۰,۸۸ در سطح ۱ درصد معنی دار بود ($P > 0.01$).

جدول ۴. موانع زیرساختی-توسعه گردشگری ورزشی

میانگین رتبه	میانگین	موانع بازدارنده ساختاری
۴	۴,۳۵	ضعف در سیستم حمل و نقل زمینی، هوایی و ریلی استان کردستان
۳,۸۲	۴,۲۷	عدم وجود امکانات و تأسیسات تفریحی ورزشی استاندارد و مطلوب در مناطق مستعد
۳,۵۳	۴,۰۹	کمبود تأسیسات اقامتی و هتل‌های استاندارد در سطح بین‌المللی برای اقامت گردشگران
۳,۴۷	۴,۰۴	عدم ارائه امکانات و خدمات رفاهی مناسب به گردشگران به هنگام اقامتشان
۳,۴۰	۴,۰۲	ضعف تکنولوژی و دانش نظری و علمی در بخش گردشگری ورزشی
۳,۵۳	۴,۰۹	کمبود تأسیسات اقامتی و هتل‌های استاندارد در سطح بین‌المللی برای اقامت گردشگران

من ویتنی ($p > 0/017$) حاکی از این بود بین دو گروه کارشناسان ورزشی و کارشناسان آژانس های مسافرتی در اعتقاد به میزان تأثیر مشکلات فرهنگی ($p > 0/002$) و زیرساختی ($p > 0/002$) بر توسعه گردشگری ورزشی تفاوت معنی دار وجود داشت. همچنین بین گروه کارشناسان آژانس های مسافرتی و کارشناسان سازمان میراث فرهنگی نیز در اعتقاد به میزان تأثیر مشکلات زیرساختی ($p > 0/006$) بر توسعه گردشگری ورزشی تفاوت معنی دار وجود داشت. به اعتقاد کارشناسان آژانس های مسافرتی مشکلات زیر ساختی تأثیر منفی بیشتری بر توسعه گردشگری ورزشی داشته است.

جدول ۵، نتایج آزمون کروسکال والیس حاکی از این بود که از نظر میزان اهمیت بین مشکلات مدیریتی تفاوت معنی داری وجود نداشت. اما از نظر مشکلات فرهنگی و مشکلات زیر ساختی در سطح معنی داری ($p > 0/05$) تفاوت ها معنی دار بود. یعنی حداقل بین دو گروه از کارشناسان از نظر میزان اهمیت عوامل فرهنگی در توسعه گردشگری ورزشی تفاوت معنی داری وجود داشت. به این منظور با استفاده از تصحیح بنفرونی (با توجه به انجام سه آزمون سطح معنی داری از ۰/۰۵ به ۰/۰۱۷ تغییر پیدا کرد) و آزمون U من ویتنی گروه ها با یکدیگر مقایسه شدند. نتایج آزمون U

جدول ۵. مقایسه میزان اهمیت تأثیر هر یک از مشکلات بر توسعه گردشگری از نگاه سه گروه

جاذبه ها	گروه ها	N	میانگین رتبه	میزان خی-دو	درجات آزادی	سطح معنی داری
مشکلات مدیریتی	کارشناسان هیئت های ورزشی	۴۲	۳۵,۲۹			
	کارشناسان آژانس های فعال گردشگری	۱۸	۴۴,۷۸	۲,۷۶	۲	۰/۰۲۵
	کارشناسان میراث فرهنگی	۱۴	۳۴,۷۹			
	کارشناسان هیئت های ورزشی	۴۲	۳۲,۲۹			
مشکلات فرهنگی	کارشناسان آژانس های فعال گردشگری	۱۸	۴۹,۳۱	۷,۲۵	۲	۰/۰۲۷
	کارشناسان میراث فرهنگی	۱۴	۳۴,۹۶			
	کارشناسان هیئت های ورزشی	۴۲	۳۲,۵۷			
مشکلات زیرساختی	کارشناسان آژانس های فعال گردشگری	۱۸	۵۲,۵۶	۱۱,۷۵	۲	۰/۰۰۳
	کارشناسان میراث فرهنگی	۱۴	۳۲,۹۳			

بحث و نتیجه گیری

هر چند مشکلات زیرساختی از نظر کارشناسان در اولویت اول قرار دارد اما این تفاوت رتبه معنی دار نبود. اما در این تحقیق هر یک از موارد به طور تفصیلی مورد بررسی قرار گرفتند. نتایج نشان داد، در زمینه مشکلات و چالش های فرا

این تحقیق با هدف، بررسی موانع بازدارنده (مدیریتی - فرهنگی - ساختاری) مؤثر بر توسعه گردشگری ورزشی استان کردستان انجام شد، یافته های تحقیق حاکی از این بود که،

روی توسعه گردشگری ورزشی استان کردستان ۴۲/۷ درصد از پاسخگویان گفته‌اند که مشکلات مدیریتی به میزان زیاد و خیلی زیادی بر توسعه گردشگری استان تأثیر منفی دارد. از نظر کارشناسان مهم‌ترین عوامل مدیریتی تأثیرگذار در توسعه گردشگری استان کردستان فقدان برنامه‌ریزی صحیح، دقیق و علمی برای توسعه گردشگری ورزشی و تفاوت در سیاست‌گذاری‌ها، رویه‌ها و استراتژی روشن در مورد گردشگری ورزشی استان می‌باشند. نتایج تحقیق با یافته‌های هادسون و همکاران (۲۰۱۰)، میرزاده کالار و همکاران (۱۳۹۲) و وید (۲۰۰۵) همخوانی داشت. در واقع این برآیند تفکرکسانی است که خود به نوعی در امور مربوط به گردشگری ورزشی یا امور ورزشی استان دست اندر کار و دخیلند و مشکلات را لمس کرده و از نزدیک آنرا تجربه کرده اند. موانع مدیریتی دیگر نیز جایگاه بالایی داشته اند، کمبود متخصصان و نیروی انسانی آموزش دیده در بخش گردشگری ورزشی استان، مشکلات موجود در سرمایه گذاری (بخش دولتی و خصوصی) در بخش گردشگری ورزشی، عدم هماهنگی کافی بین سازمان ها و وزارتخانه های دست اندرکار در گردشگری ورزشی، عدم کنترل و نظارت بر فعالیت های واحدهای گردشگری و گردشگری ورزشی از جمله مشکلات مدیریتی هستند که به اعتقاد کارشناسان همگی سهم بسزایی در عدم توسعه گردشگری ورزشی استان کردستان دارند. مراسلی (۱۳۸۴)، به بررسی و تخمین توابع عرضه و تقاضای توریسم خارجی در ایران پرداخت. وی متوجه شد مشکلات سازمانی شامل فقدان متولی واحد، نامشخص بودن حدود وظایف بخش های دولتی و

خصوصی فعال در صنعت گردشگری کشور و عدم هماهنگی کافی بین سازمان ها و وزارتخانه های دست اندرکار در امر گردشگری از موانع مهم و عوامل بازدارنده در رابطه با گردشگران می باشد. با توجه به نقش مدیریت و برنامه ریزی در رسیدن به اهداف مختلف و نیز نبود سازمانی واحد و مستقل برای برنامه ریزی در این زمینه در استان و حتی در کل کشور دور از انتظار نیست که این عامل اولویت اول را به عنوان عامل بازدارنده مدیریتی توسعه گردشگری ورزشی در استان داشته باشد عامل مدیریت یک عامل بسیار مهم در جذب گردشگران ورزشی به حساب می آید. که در صورت ضعیف بودن آن مشکلات ساختاری و فرهنگی نیز تحت تاثیر قرار گرفته و بناهای لازم برای توسعه گردشگری تحت تاثیر منفی قرار می گیرد و رغبت گردشگران برای حضور در کشور و استان میزبان بسیار کم خواهد شد ضعف در برنامه ریزی و مدیریت، باعث عدم هماهنگی در اجرای برنامه های مختلف گردشگری شده و موجبات بی میلی گردشگران برای حضور در منطقه را فراهم می سازد.

در زمینه مشکلات فرهنگی سیستم اطلاع رسانی ناقص و روابط عمومی ضعیف با گردشگران، آشنایی کم و ناکافی گردشگران ورزشی در مورد جاذبه های طبیعی و منابع موجود در کردستان و کمبود اطلاعات مورد نیاز و خواسته های گردشگران از نظر کارشناسان مهمترین مشکلات فرهنگی فرا روی توسعه گردشگری ورزشی استان کردستان بوده اند. با توجه به این مشکلات ارتباطی و رسانه ای از مهمترین مشکلات فرهنگی فرا روی توسعه گردشگری ورزشی بوده اند. برخورد نامناسب با

خدمات رفاهی مناسب به گردشگران و ضعف تکنولوژی و دانش نظری و علمی در بخش گردشگری ورزشی به ترتیب مهمترین مشکلات زیر ساختی فرا روی توسعه گردشگری ورزشی در استان کردستان هستند. این نتایج در راستای یافته های هینچ و همکاران (۲۰۰۵) و وید (۲۰۰۹) است. با توجه به اینکه توسعه زیر ساخت ها از عوامل توسعه صنایع از جمله صنعت گردشگری می باشد ضعف و وجود موانع در این زمینه در استان کردستان باعث برجسته بودن موانع ساختاری از دیدگاه کارشناسان شده است. ضعف در سیستم حمل و نقل کشور و از جمله در استان کردستان و عدم ارائه خدمات مناسب و تاسیسات اقامتی از زیرساخت های مورد نیاز جهت توسعه گردشگری ورزشی می باشد که لزوم برنامه ریزی و سرمایه گذاری جهت رفع این موانع را آشکار می سازد.

نتایج پژوهش حاکی از این بود بین از نظر میزان اهمیت بین مشکلات مدیریتی از نظر کارشناسان تفاوت معنی داری وجود نداشت، اما از نظر مشکلات فرهنگی و زیرساختی تفاوت وجود داشت. این نتایج با یافته های برید چوسکی و گیسون (۲۰۱۲) و هینچ و همکاران (۲۰۰۵) همخوانی دارد. با توجه به عمومیت مسائل مدیریتی در سازمان های مختلف عدم وجود تفاوت بین دیدگاه کارشناسان در این زمینه منطقی به نظر می رسد. اما شاید از دیدگاه کارشناسان این سه گروه به مسائل فرهنگی و زیرساختی دارای معیار ها و ملاک های متفاوت باشد و باعث حصول این نتیجه شده باشد، مسائل فرهنگی از نظر کارشناسان میراث فرهنگی همواره داری جایگاه ویژه ای هستند و در سطح بالاتری قرار دارند،

گردشگران و فقدان امنیت در برخی از مناطق کردستان و محدودیت های اعتقادی و فرهنگی و عدم انطباق آن با فرهنگ گردشگران در اولویت های آخر قرار دارند. نتایج تحقیق با یافته های هادسون و همکاران (۲۰۱۰)، لطیفی نادری و زلیخایی (۱۳۹۲) و چالیپ (۲۰۰۶) همخوانی دارد. به اعتقاد ابهری (۱۳۷۶) موثرترین مانع در جذب گردشگران افکار عمومی است، دیدگاه منفی نسبت به خارجیان خود معضلی فرهنگی محسوب می شود، در بسیاری از موارد باعث ایجاد دیگر مشکلات و موانع می گردد، پاکدامن (۱۳۷۶) از جمله موانعی که سر راه توسعه گردشگری وجود دارد نا امنی است. گردشگران هرگز به کشوری که آنرا ناامن بنامند سفر نمی کنند، بزرگترین موانع گردشگری از مشکلات ذهنی و وجود پندارهای غلط سرچشمه می گیرد. با توجه به نتایج برخاسته از این پژوهش و نیز نتایج ذکر شده از تحقیقات دیگر ضعف در ساختارهای فرهنگی و سیستم اطلاع رسانی ضعیف و عدم فرهنگ سازی مناسب در مناطق مورد نظر جهت پذیرش گردشگران از ضعف ها و موانع اصلی بر سر راه توسعه گردشگری استان می باشد که با توجه به محرومیت منطقه، عدم استفاده از سیستم های اطلاع رسانی جدید و دور افتاده بودن مناطق گردشگری این نتایج دور از انتظار نبودند که با نتایج پژوهشهای ذکر شده هماهنگ بود. اما در زمینه مشکلات زیر ساختی فرا روی توسعه گردشگری ورزشی استان کردستان ضعف سیستم حمل و نقل (زمینی

، هوایی و ریلی)، عدم وجود امکانات و تأسیسات تفریحی/ورزشی استاندارد و مطلوب، کمبود تأسیسات اقامتی و هتل های استاندارد در سطح بین المللی، عدم ارائه امکانات و

تواند زیرساخت های توسعه گردشگری ورزشی را بهبود داده و کاستی های این حوزه را برطرف نماید.

با توجه دغدغه های کارشناسان آژانس های گردشگری استان در مورد مسائل حمل و نقل و زیرساخت های مورد نیاز گردشگری تفاوت دیدگاه آنها با کارشناسان دیگر دور از انتظار نبود.

منابع

- ابهری، سید محمد علی (۱۳۷۶). جهانگردی در جمهوری اسلامی، مجموعه مقالات نخستین همایش جهانگردی و جمهوری اسلامی، صص ۵۰-۶۱.
- افصح حسینی، فاطمه السادات. (۱۳۸۵). ورزش، شهر، توریسم. ارائه شده بصورت سخنرانی در اولین همایش ملی شهر و ورزش، صص ۱۱-۲۲.
- پاکدامن، یحیی (۱۳۷۶). دهکده توریستی راهکاری مناسب برای توسعه صنعت گردشگری در ایران، مجموعه مقالات نخستین همایش جهانگردی و جمهوری اسلامی، جلد دوم، صص ۵۴-۶۱.
- خسروی، حسین (۱۳۸۵). فضای شهری و گردشگری ورزشی. ارائه شده بصورت سخنرانی در اولین همایش ملی شهر و ورزش، صص ۶۲-۷۰.
- جاوید، مجید؛ اسدی، حسن؛ گودرزی، محمود و محمدی ترکمانی، احسان (۱۳۹۱). نقش اینترنت و رسانه های نوین در بازاریابی گردشگری ورزشی. پژوهش های کاربردی مدیریت علوم زیستی در ورزش. شماره ۳، صص ۴۳-۴۹.
- شکوئی، حسین (۱۳۷۵). اندیشه های نو در فلسفه جغرافیا جلد ۱، چاپ اول، تهران: انتشارات گیتا شناسی، صص ۴۸-۵۶.
- فلاحی، احمد؛ حسینی، احسان و کروی، مهدی (۱۳۹۲). بررسی جاذبه های طبیعی موثر بر توسعه گردشگری ورزشی استان کردستان،

از جمله راهکارهای پیشنهادی جهت رفع موانع با دارنده توسعه گردشگری ورزشی می توان به این موارد اشاره کرد: با توجه به اینکه فقدان برنامه ریزی صحیح، دقیق و علمی برای توسعه گردشگری ورزشی و تفاوت در سیاستگذاریها، رویه ها و استراتژی روشن در مورد گردشگری ورزشی استان که ناشی از نبود طرحی جامع و مدون برای توسعه گردشگری ورزشی در اولویت اول مشکلات مدیریتی توسعه گردشگری ورزشی استان می باشند پیشنهاد می شود طرح جامع گردشگری استان با توجه به قابلیت ها و توانمندی های بالقوه و بالفعل مناطق مختلف استان تدوین و اجرایی شود. تبلیغات منظم و مؤثر جاذبه های استان بویژه جاذبه های غیر فعال استان در سطح کشور به صورت منظم و هدفمند صورت گیرد. در این زمینه می توان اقداماتی از جمله آگاه سازی عمومی در جامعه نسبت به گردشگری ورزشی، توزیع کاتالوگ و بروشور در مورد مزایای مختلف گردشگری ورزشی، توزیع کاتا لوگ، و عکس از جاذبه های تاریخی و طبیعی استان، تهیه و تولید برنامه در مورد جاذبه های مختلف صنعت گردشگری و پخش آن از صدا و سیما و شبکه استانی انجام داد. توسعه آموزش نیروی انسانی در فعالیت های بخش گردشگری به منظور ارائه خدمات کارآمد در این بخش پیشنهاد می شود. ایجاد و احداث مجتمع های گردشگری، ورزشی در ساحل دریاچه زریوار و سایر اماکن بالقوه می

- development of society. International of Tourism Day.
- Hall, C. M. (1992). Hallmark tourist events: impacts, management and planning. Belhaven Press.
  - Hudson, S., Hinch, T., Walker, G., & Simpson, B. (2010). Constraints to sport tourism: A cross-cultural analysis. *Journal of Sport & Tourism*, 15(1), 71-88.
  - Hinch, T., Jackson, E. L., Hudson, S., & Walker, G. (2005). Leisure constraint theory and sport tourism. *Sport in society*, 8(2), 142-163.
  - Gibson, H. J. (1998). The wide world of sport tourism. *PARKS AND RECREATION- WEST VIRGINIA-*, 33, 108-131.
  - Kim, W., Jun, H. M., Walker, M., & Drane, D. (2015). Evaluating the perceived social impacts of hosting large-scale sport tourism events: Scale development and validation. *Tourism Management*, 48, 21-32.
  - Strobl, A., Teichmann, K., & Peters, M. (2015). Do mountain tourists demand ecotourism? Examining moderating influences in an Alpine tourism context. *Turizam: znanstveno-stručni časopis*, 63(3), 383-398.
  - Um, S., & Crompton, J. L. (1992). The roles of perceived inhibitors and facilitators in pleasure travel destination decisions. *Journal of travel research*, 30(3), 18-25.
  - Weed, M. (2009). Progress in sports tourism research? A meta-review and exploration of Futures. *Tourism Management*, 30(5), 615-628.
  - مطالعات مدیریت ورزشی، ۱۷صص ۱۷۴ - ۱۵۹.
  - لطیفی، سمیه؛ نادری مهدی؛ کریم و زلیخایی سیار، لیلا (۱۳۹۲). موانع مؤثر بر توسعه فعالیت های گردشگری در نواحی روستایی همدان (با تاکید بر روستاهای هدف گردشگری) فصلنامه برنامه ریزی منطقه ای، ۳، ۹صص ۷۷-۸۷.
  - مراسلی، عزیز (۱۳۸۴). تخمین عرضه توریسم خارجی در ایران، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت مدرس.
  - میرزایی کالار، اکبر؛ مدنی، سید مهدی؛ همتی نژاد، مهر علی و رحمانی نیا، فرهاد (۱۳۹۲). عوامل بازدارنده و سوق دهنده گردشگری ورزشی. دوفصلنامه مدیریت و توسعه ورزش، ۲، ۱صص ۸۵ - ۹۵.
  - میرزاده، زهرا سادات (۱۳۹۳). تحلیل عوامل مؤثر و موانع موجود بر توسعه صنعت گردشگری ورزشی استان خراسان رضوی. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه فردوسی مشهد. ۸۹-۸۷.
  - هنرور، افشار. (۱۳۸۳). بررسی عوامل مؤثر بر توسعه گردشگری ناشی از برگزاری رویدادهای ورزشی بین المللی در کشور، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت معلم تهران، ۳۴-۴۵.
  - Berdychevsky, L., & Gibson, H. J. (2012). Sport Tourism Development. *Journal of sport&Tourism*, 17(3), 251-255.
  - Chalip, Laurence (2006). "Tourism and the Olympic Games" Moragas, Moreno and Kennett, the Legacy of the Olympic Games, pp. 198-200
  - Frangialli, F. (2004). Sport and Tourism: two living forces for mutual understanding, culture and

The Study of Constraint factors affecting sport tourism in Kurdistan province

Fateh Faraziani ^{*1}, Morteza Rezaei Soufi ², Ehsan Allah Hasani ³

Received: Mar 04, 2014

Accepted: Nov 28, 2015

Abstract

Objective: This paper aimed to study the Constraint factors (managerial _ Cultural _ Infrastructural) affecting sport tourism in Kurdistan province.

Methodology: Comparative descriptive study that was done in the field of sport tourism. The population of the study comprised three groups. The statistic sample of this study was equal to the statistic population (N=74) and included three groups: 1. Sports experts 2. Experts of the travel agencies working in the field of tourism, and 3. Experts of the Organization of Cultural Heritage and tourism. researcher-designed questionnaire was used to collect the data. The validity of the questionnaire was confirmed using factor analysis and also by (15) of the experts. The stability of the subscales and the stability of the whole questionnaire ($\alpha=0.86$) was confirmed using the Cronbach's alpha method. Descriptive analysis is used to analyze the collected data and Friedman, Kruskal-Wallis, and U-Mann Whitney tests were used for deductive statistics.

Results: In the list of managerial problems, the lack of appropriate programming is on the top, and in the list of cultural problems, weak information system and poor public relations towards the tourists are on the top. Poor transportation system is on the top of the list of infrastructural problems.

Conclusion: In attention to Kurdistan province is poor areas. Results are probable. And the necessity for appropriate programming and development subtraction is apparent. Provision ground for developing sport tourism is apparent.

Keywords: Tourism, Sport tourism, constraint factor (managerial, cultural, Infrastructural)

-
1. Academic Board of department sport management, Payame noor university
  2. Associate professor of department of sport management, Payame noor university
  3. M.A of Physical education

*Email: Farazfateh2002@yahoo.com